

Ledelsesberetning

Året 2009 blev en milepæl i Arktisk Instituts historie. I 1993 flyttede instituttet til Strandgade 102 og indgik i et integreret samarbejde med Dansk Polarcenter (DPC). Samarbejdsaftalen mellem DPC og Arktisk Institut sikrede instituttets forbliven i det grønlandsrelaterede miljø i Strandgade; men en ny beslutning i 2008 i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Forskning om nedlæggelse af DPC ændrede Arktisk Instituts situation, så en forbliven på adressen blev tvivlsom. Efter langvarige forhandlinger, officielle protester fra mere end hundrede forskere i ind- og udland, avisartikler i landets førende dagblade og ministerens indkaldelse til samråd kom der tilstrækkeligt luft i forhandlingerne til, at Slots- og Ejendomsstyrelsen, som ejer bygningen i Strandgade, kunne tilbyde fornyet lejemål til Arktisk Institut, til Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier og til nye lejere med grønlandsrelevans. Medio november 2009 var der skabt endelig afklaring, hvorefter vi på Arktisk Institut kunne indlede intern flytning og ombygning af arkiverne som tilpasning til de nye forhold.

I sammenhæng med de langvarige forhandlinger med Slots- og Ejendomsstyrelsen måtte vi i løbet af 2009 desværre tage afsked med fire medarbejdere. Året 2009 sluttede således med kun én ansat: direktøren. Samtidig gav forhandlingsresultatet dog grund til optimisme og mulighed for ansættelse af nyt personale i begyndelsen af 2010.

Sideløbende med ovennævnte forhandlinger lykkedes det Arktisk Institut at konsolidere sit ry som *stedet*, hvor historiske arkivalier vedrørende Grønland afleveres. 27 nye samlinger blev overdraget til Arktisk Institut i løbet af 2009! Heraf skal særligt tre samlinger nævnes:

- Foreningen Grønlandske Børns samlede arkiv fra 1924 til 2000 blev deponeret på Arktisk Institut med indgåelse af en skriftlig aftale, som fastslår, at arkivet fortsat tilhører FGB, men varetages, registreres og opbevares af Arktisk Institut. Arkivet er særdeles spændende med materiale, som direkte vedrører afgørende forhold i Grønlands udvikling i det tyvende århundrede - herunder en interessant samling af fotografier fra det grønlandske sundhedssystem.
- Peter Freuchen Arkivet, som hidtil har været opbevaret på Middelaldercentret på Falster, hvor det førte en lidt fremmed tilværelse. Der er tale om et meget stort arkiv, som omfatter korrespondance, manuskripter, fotografier mm. Arkivet er deponeret for en 5-årig periode med gensidigt ønske om efterfølgende ejerskifte.
- Peary Land Fonden forhandler med Civilstyrelsen om fondens nedlæggelse, og i den forbindelse er det aftalt, at hele fondens samling af arkivalier efter forskeren og kunstneren Eigil Knuth overgår til Arktisk Institut. Efterfølgende afklares, om også hytterne "Brønlundhus" og "Kap Moltke" i det nordligste Grønland samt fondets kapital følger med i overdragelsen.

Arktisk Instituts hjemmeside blev markant forbedret i 2009 - bl.a. med introduktion af to nye databaser: "Biografisk Leksikon for Grønland" og "Østgrønlandske Stednavne".

Bestyrelse

Ved udgangen af 2009 havde Arktisk Instituts bestyrelse følgende sammensætning:

Formand: administrerende direktør Peter Augustinus,
Næstformand: professor Minik Rosing,
Forhenværende rigsombudsmand Gunnar Martens,
Forhenværende direktør for Grønlands Hjemmestyre John Jensen,
Civilingeniør Jørgen Taagholt,
Seniorforsker Naja Mikkelsen (repræsentant for Kraemers Grønlandsfond),
Kommandør Axel Fiedler,
Centerleder Bjarne Grønnow,
Stabslæge Leif Vanggaard,
Professor Hans Christian Gulløv (repræsentant for Det Grønlandske Selskab),
Repræsentant for Dansk Polarcenter (Forsknings- og Innovationsstyrelsen) er ikke udpeget,
Repræsentant for Grønlands Selvstyre er ikke udpeget.

Udvalg

Forretningsudvalget består af Peter Augustinus, Minik Rosing, John Jensen, Leif Vanggaard og Gunnar Martens. Forretningsudvalget mødtes fire gange i 2009. Det videnskabelige udvalg, hvis opgave er at bedømme potentielle projekters videnskabelige lødighed i relation til en mulig tilknytning til Arktisk Institut, består af professor Minik Rosing, professor Hans Christian Gulløv og direktør Bent Nielsen. Strategiudvalget består af Gunnar Martens (formand), Bjarne Grønnow, Minik Rosing, Martin Ghisler (ekstern) og Bent Nielsen og har til opgave at udarbejde nye mål for Arktisk Institut set i lyset af Dansk Polarcenters lukning. Udvalg vedrørende udlevering af arkivalier med offentlig proveniens. Udvalget består af direktør Bent Nielsen (formand), Niels Frandsen (Grønlands Nationalmuseums repræsentant) og Jan Kanstrup (Rigsarkivets repræsentant) og har til opgave at lokalisere dokumenter og fotografier i Arktisk Instituts arkiver, som har offentlig proveniens, og som derfor skal udleveres til Statens Arkiver. Efter aftale med Statens Arkiver overdrages de udpegede arkivalier i dette tilfælde direkte til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Personale

Biblioteket. Bibliotekar Vibeke Sloth Jakobsen, som var ansat i Dansk Polarcenters regi, bestyrede husets tre institutioners bogsamlinger: Polarbiblioteket.

Fotosamlingen. Bibliotekar Kirsten Klüver, som var ansat af Dansk Polarcenter koordinerede aktiviteterne i Fotosamlingen og brugte desuden en del af sin tid i biblioteket. I løbet af året måtte vi i sammenhæng med de vanskelige forhandlinger med Forsknings- og Innovationsstyrelsen tage afsked med henholdsvis stud.mag. Sörine Gejl og stud.mag. Olafur R. Olafsson, der begge var ansat som studentermedhjælpere og forestod arbejdet med at skanne, registrere og tilgængeliggøre fotografier via hjemmesiden. Ved årets udgang fratrådte desuden Kirsten Klüver, som var lovet fortsat fast ansættelse i Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

Dokumentarkivet. I begyndelsen af 2009 blev stud.mag. Annika E. Hansen ansat til at forestå alle henvendelser til og funktioner i Dokumentarkivet. Med udgangen af august måned gik Annika på barsel, hvorefter stillingen forblev ubesat.

Særlige funktioner

Arktisk Institut optrådte fortsat i 2009 som sekretariat for tre Grønlandsorienterede fonde: *"Ejnar Mikkelsens Østgrønlandsfond og Scoresbysund Komite"* og *"Kaptajn Alf Trolles og Hustru Bergliot Trolles (født Holm) Legat til Minde om Danmark-Ekspeditionen 1906-08"* samt *"Dansk-Grønlandsk Kulturfond"*.

Projekter

I løbet af 2009 var Arktisk Institut involveret i en række spændende og forskelligartede projekter:

Biografisk Leksikon for Grønland. Leif Vanggaards projekt gennem mange år blev tilendebragt og præsenteret på Arktisk Instituts hjemmeside og direkte på www.biografiskleksikon.dk.

Grønlands Teknologiske Udviklings Historie. De to pensionerede civilingeniører Jørgen Taagholt og Hans P. Steenfos igangsatte projektet i 2006 i Arktisk Instituts regi. Indsamling og registrering af dokumenter vedrørende den teknologiske udvikling i Grønland var projektets hovedformål i kombination med udgivelsen af en bog om samme emne. En række fonde har tilsammen bevilliget kr. 375.000 til gennemførelse af projektets første og anden fase. I 2009 arbejdede de to projektledere målrettet med et manuskript under overskriften 'Grønlands Teknologiske Udvikling'; bogen forventes udgivet ultimo 2010.

Lad Trommerne Tale. Cand.mag. Leise Johnsen udarbejdede i Arktisk Instituts regi et koncept til præsentation af fotograf Rolf Müllers store samling af fotografier fra Grønland. Udstillingen blev vist i Det Grønlandske Hus i København og senere i de andre grønslænderhuse.

Kulusuks 100-års jubilæum. I forbindelse med bygden Kulusuks 100-års jubilæum i august 2009 engagerede Arktisk Institut sig med en udstilling på baggrund af relevant materiale i arkiverne og med cand.mag. Leise Johnsen som projektleder. Instituttets direktør deltog i fejringen af 100-års jubilæet.

Thule til Thule. Et projekt hvor en fysisk krævende traversering af Grønlands indlandsis kombineres med filmoptagelser og efterfølgende udgivelse af en bog, hvor udfordringer og teknik i forbindelse med nutidige ekspeditioner sættes i relation til fortidens ekspeditioner i samme område. Arktisk Institut og Knud Rasmussen Huset i Hundested er samarbejdspartnere. Alt materiale fra ekspeditionen tilfalder efter afslutning Arktisk Institut.

Nordlys - Nordens ekspeditionsmalere. Arktisk Institut tog i 2008 initiativ til etablering af en udstilling om danske ekspeditionsmalere. Udstillingen, der bliver åbnet i marts 2010 på den Nordatlantiske Brygge med Janni Andreassen som projektleder, præsenterer værker af Harald Moltke, Johannes Achton Friis, Aage Bertelsen, Andreas Kornerup og Per Kirkeby.

Østgrønlandske Stednavne. Jan Løve gennemgår én efter én de forskellige ekspeditioner, som har foretaget navngivning i Østgrønland. Navnene med baggrundsoplysninger indskrives i en database, som er tilgængelig via Arktisk Instituts hjemmeside. Databasen er etableret uden omkostninger og suppleres løbende.

Jette Bangs film "Inuit". I forbindelse med Grønland Film Fest i marts 2009 præsenterede og viste Arktisk Instituts direktør Jette Bangs Film "Inuit". I november måned blev samme film præsenteret på Etnografiska Museet i Stockholm og kort efter nytår blev "Inuit" præsenteret og vist i København i Det Grønlandske Selskab.

Bevillinger

Fra den Danske Finanslov har Arktisk Institut modtaget en bevilling på kr. 270.000, som blev formidlet gennem Forsknings- og Innovationsstyrelsen. Desuden blev der af Forsknings- og Innovationsstyrelsen bevillet kr. 210.000 til afholdelse af udgifter i forbindelse med genetablering efter nedlæggelsen af Dansk Polarcenter. Kr. 100.000 udbetaltes i 2009, og det resterende beløb i 2010.

Til modernisering og effektivisering af arkiver/database/hjemmeside modtog Arktisk Institut følgende:

Aase og Jørgen Münters Fond	kr. 25.000	
Augustinus Fonden	kr. 200.000	
Carlsen-Langes Legatstiftelse	kr. 30.000	
Det Kongelige Grønlandsfond	kr. 20.000	
Knud Højgaard's Fond	kr. 100.000	
Konsul Georg Jorck's Fond	kr. 30.000	
Oticon Fonden	kr. 50.000	kr. 455.000

Projektet **Biografisk Leksikon for Grønland** modtog følgende bevillinger i 2009:

<u>Kulturfonden Danmark-Grønland</u>	kr. 10.000	kr. 10.000
--------------------------------------	------------	-------------------

Projektet **Kulusuk 100 år** modtog følgende bevillinger i 2009:

Augustinus Fonden	kr. 80.000	
Det Kongelige Grønlandsfond	kr. 5.000	
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond	kr. 25.000	
Frederik Tolto og Hustrus Legat	kr. 3.000	kr. 113.000

Projektet **Foreningen Grønlandske Børns Arkiv** modtog følgende bevillinger:

<u>Foreningen Grønlandske Børn</u>	kr. 57.600	kr. 57.600
------------------------------------	------------	-------------------

Projektet **Lad Trommerne Tale** modtog følgende bevillinger i 2009:

<u>Oticon Fonden</u>	kr. 40.100	kr. 40.100
----------------------	------------	-------------------

Projektet **NORDLYS - Nordens ekspeditionsmalere** modtog følgende bevillinger:

Dronning Margrethes og Prins Henrik	kr. 25.000	
Bente og Peter Stauning	kr. 24.000	kr. 49.000

Donationer fra private fonde i alt **kr. 824.700**

Biblioteket

Bibliotekssamarbejdet mellem Forsknings- og Innovationsstyrelsen (tidligere: Dansk Polarcenter), Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier og Arktisk Institut fungerede godt og blev varetaget af bibliotekar Vibeke Sloth Jakobsen i samarbejde med Kirsten Klüver.

Fotosamlingen

Ved udgangen af 2009 var det muligt at se knapt 50.000 fotografier (eller ca. halvdelen af hele samlingen) via Arktisk Instituts hjemmeside, www.arktiskebilleder.dk. Ligesom tidligere år har materiale fra Fotosamlingen også i 2009 fundet anvendelse i et stort antal forskellige sammenhænge, spændende fra privat brug over museer og udstillinger til kommercielle publikationer.

Dokumentarkivet

Antallet af henvendelser til Dokumentarkivet ligger stabilt på knapt 100 om året; i 2009 var der således 95 henvendelser. I årets første måneder blev mange arkivposter indskrevet i den nyetablerede database; men siden sommerferien har dette arbejde ligget stille på grund af forhandlingerne om instituttets fremtidige domicil og de begrænsede menneskelige ressourcer. Statistikken herunder viser antallet af henvendelser til Arktisk Instituts Dokumentarkiv i 2006-09:

Henvendelser til Dokumentarkivet	2009	2008	2007	2006
Total	95	96	96	ca. 50
Forskere/studerende/museer	62%	46%	69%	24%
Mediefolk	3%	10%	13%	12%
Private	29%	32%	13%	14%
Andre	6%	12%	5%	50%
Personligt fremmøde	60%	54%	69%	32%
E-mail	35%	31%	9%	38%
Telefon	5%	15%	21%	18%
Brev	0%	0%	1%	4%
Henvendelseform ukendt	0%	0%	0%	8%
Fra Danmark	76%	86%	89%	69%
Fra Grønland	7%	2%	6%	11%
Fra øvrige Europa	12%	10%	4%	11%
Fra andre lande	5%	2%	1%	5%
Nationalitet ukendt	0%	0%	0%	4%

Kortarkivet

Kortarkivet har kun haft ganske enkelte besøg i 2009. Arbejdet med at indskrive kort i den nye database har ligget stille på grund af manglende ressourcer.

Genstandssamlingen

Arktisk Instituts samling af etnografika, kunst og andre genstande er ganske begrænset og stod stort set ubrugt i 2009, bortset fra enkelte udlån til udstillinger.

Accessioner i 2009 (Fotosamling, Dokumentarkiv, Kortarkiv)

- Jørgen Malling Opmålinger/tegninger vedr. "Villaen" og "Alabamahytten"
- M. og H.E. Olsen Fotos og dokumenter efter A.M.K. Jochumsen
- Sylvia Hild Ca. 60 diapositiver vedr. Aasiviit 1960-70-erne
- Margareta Björck Breve fra Inger Eskesen-Lassen
- Hans Ulstrup Fotos vedr. skibet "Auvek"
- A. og P. Feenstra Breve fra M. og Aa. Kristensen
- Gunnar Jensen Fotosamling vedr. kajaksejlad i Baffin Bay
- Max R. Andersson Biografi samt DVD med grønlandsoptagelser fra 1937
- Anso Svendsen Fotos samt Grønlandstillæg til Socialdemokraten

- G. Brieghel Müller Postkort + fotografier fra Nordgrønland
- Naja McKenzie S/H fotos og farvedias: Østgrønland og Umanak
- P. Scavenius Jensen Konstruktionstegninger, postkort, kort mm.
- Gerhardt Blaase Fotos og gæstebog fra Danmarkshavn
- Børge Chemnitz Stor fotosamling med mange kendte personer
- Foreningen Grønlandske Børn Foreningens samlede arkiv fra 1924 til 2000 med projekt-dokumentation, referater, årsberetninger, fotografier, korrespondance mm. mm. Deponat!
- Jørgen Busch Samling af specialkort fra Grønland og Canada
- Ole Lindahl Konstruktionskort vedr. lufthavnen ved Ikateq
- B.B. Nielsen Fotos og dokumenter efter Kirsten Høyrup
- Middelaldercentret Meget omfattende samling af dokumenter, breve, manuskripter, fotografier og genstande. Midlertidigt deponeret med henblik på senere overtagelse!
- L. Seierøe Mortensen Breve og fotos efter Bodil Seierøe-Andersen
- Maria Brandt Korrespondance, dagbøger, skitser mm. efter kunstneren Troels Brandt
- Jørgen Taagholt S/H papirfotos vedr. US Airbase
- Elisabeth Munck Avisudklip vedr. Alabama-Ekspeditionen
- Tony Nielsen Journaler, protokoller, besejlingslister mm., 1960-75
- C. Windfeldt-Hansen Ca. 400 fotografier fra Grønland. Deponat!
- Peter Augustinus 37 S/H fotografier og 28 grønlandskort
- Pernille Halg Hansen P. Thorsens dagbog fra Dijnphna Ekspeditionen

Visioner for 2010

Arktisk Instituts ændrede vilkår betyder nye muligheder og nye udfordringer!

Efter flytning og omgruppering på Arktisk Institut er arkivpladsen udvidet og kontorarbejdspladserne bedre indrettet, så det daglige arbejde - arkivering, brugerbetjening mm. - fremover kan udføres mere hensigtsmæssigt. Dermed er betingelserne skabt for ansættelse af nye medarbejdere, for tilknytning af projekter med relevans for samlingerne og for øgede aktiviteter. En væsentlig del af forventningerne til det/de kommende år knyttes på Arktisk Institut nært sammen med de nye naboer, som er eller er ved at flytte ind på adressen Strandgade 102. Et nyt grønlandsrelateret centrum er således under opbygning på denne adresse, og heri kommer Arktisk Institut til at spille en væsentlig rolle.

København, 15. april 2010

Bent Nielsen, direktør